

20.5.2022
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

FIVA/2022/389

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausuntopyyntö: VN/16074/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi yrittäjän eläkelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Finanssivalvonta kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisessa asiassa.

Esityksen mukaan sen tavoitteena on parantaa yrittäjien eläketurvaa sekä tukea yrittäjän eläkelain toimeenpanoa, jotta yrittäjien työtulot saataisiin nykyistä paremmin vastaamaan yrittäjän työpanoksen arvoa yritystoiminnan aikana. Työtulon määritelmään ei esitetä muutoksia, mutta sääntelyä tiedoista, joiden perusteella työtulo määritetään, tarkennettaisiin. Lisäksi yrittäjän eläkelakiin liitettäisiin säännökset työtulon säännöllisestä seurannasta ja seurannassa noudatettavasta työtulon tarkistamismenettelystä.

1 Finanssivalvonnan näkemys esityksen sisällöstä

Finanssivalvonta pitää esityksen tavoitteita ja niiden saavuttamiseksi esitettyjä keinoja pääosin kannatettavina.

Finanssivalvonnan tehtävänä olevan työeläkelaitosten valvonnan ja siinä saatujen havaintojen näkökulmasta on kannatettavaa, että työtulon arviointia, säännöllistä seurantaa ja tarkistamista koskevaa sääntelyä pyritään tarkentamaan.

Finanssivalvonta pitää hyvänä, että Eläketurvakeskuksen nykyistä asemaa työtulon määrittämisen ohjeistamisessa vahvistetaan lainsäädännöllä ja että säädetään myös osakeyhtiöyrittäjien vakuuttamisen valvonnan kannalta riittävästä tiedonsaantioikeuksista.

Finanssivalvonta pitää hyvänä myös lain 95 a §:n 2 momentin muutos ehdotusta, jolla vahvistetaan yhtiöiden tekemän hallintopäätöksen perusteluvuoroitetta. Finanssivalvonnan arvion mukaan on syytä varautua siihen, että päätösten perusteluiden jälkikäteen arviointi voi kuormittaa muutoksenhaun lisäksi myös valvontaviranomaista.

Finanssivalvonta pitää hyvänä 112 §:n 3 momentin lisäystä, jonka tarkoituksena on estää alivakuuttamista työeläkeyhtiön vaihtotilanteissa. Finanssivalvonta kuitenkin tuo esille, että YEL-vakuutusten tarjoamista koskee myös vakuutusten tarjoamisesta annettu laki (234/2018). Finanssivalvonta pitää tärkeänä, että niin yhtiön itsensä kuin asiamiesten

20.5.2022
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

FIVA/2022/389

toiminnassa annetaan riittävän laajaa ja oikeaa tietoa liittyen YEL-vakuuttamisen työtuloon, jotta myyntitilanne ja vahvistamistilanne kohtaavat.

Lain tarkennuksista huolimatta työeläkelaitosten tulee myös edelleen käytännön toimeenpanossa kiinnittää huomiota niille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseen mm. työtulon vahvistamiseksi lain edellyttämälle tasolle. Mainittua tehtävää ei Finanssivalvonnan käsityksen mukaan vähennä esim. Eläketurvakeskuksen tulevan sähköisen työtulosuosituksen laskentapalvelun käyttäminen työtulon arvioinnin apuna. Myös luonnoksen perusteluissa on asianmukaisesti todettu, että eläkelaitoksen tulisi käyttää työtuloa vahvistaessaan kokonaisharkintaa.

2 Esityksen yksityiskohtiin liittyvät kommentit

Luonnoksen 112 §:n 2 momentissa säädettäisiin niistä tiedoista, jotka eläkelaitos ottaa huomioon työtuloa vahvistaessaan. Nykyisin Eläketurvakeskuksen ohjeiden mukaisesti työtulon arvioinnissa huomioidaan useita tekijöitä esim. korkein alaiselle maksettu palkka ja liikevaihto. Finanssivalvonnan käsityksen mukaan myös jatkossa nykyisin ohjeissa mainittuja työpanoksen arvoon vaikuttavia tietoja tulisi huomioida kokonaisarviossa. Esityksessä olisikin syytä selventää käytetäänkö jatkossakin myös nykyisin huomioitavia tietoja työtulon arvioinnissa, vai onko esityksen 112 §:n 2 momentin luettelo tyhjentävä.

Finanssivalvonta toteaa lisäksi, että säännöksestä olisi syytä selkeämmin ilmetä, että työtuloa ei voida arvioida pelkän palkkojen mediaanin perusteella, vaan myös muut asiaan vaikuttavat tiedot on välttämätöntä huomioida kunkin yrittäjän työtulossa. Finanssivalvonta viittaa hallintolain mukaiseen selvittämismääräyksiin, joka eläkelaitoksen tulisi huomioida päätöstä tehdessään esim. tilanteessa, jossa yrittäjä itse ilmoittaa hakemuksessa vain esim. yritystoiminnan ammattialan ja tiedon päätoimisuudesta. Tällöin eläkelaitoksen tulisi pyytää myös muita tietoja arviointinsa tueksi.

Luonnoksen 112 §:n 3 momentin mukaan, kun vakuutus siirretään toiseen eläkelaitokseen, ei työtuloa voi ilman erityistä syytä vahvistaa aiemmasta *poikkeavalle* tasolle. Momentin perusteluissa puolestaan todetaan, että työtuloa ei voi vahvistaa aiempaa *alemmalle* tasolle. Säädöksen tarkoituksena on vähentää tilanteita, jossa yrittäjä voi alivakuuttaa työnsä siirtämällä vakuutuksensa matalampaa työtuloa tarjoavaan eläkelaitokseen. Jos säännös koskee vain alemmalle tasolle poikkeamista, tämän olisi syytä ilmetä pykälätekstistä. Yhtiön vaihdostilanteen voisi myös hyödyntää työtulon tarkastamispisteinä.

Voimaantulosäännöksen 4 momentti sisältää rajoituksen ennen lain voimaan tuloa alkaneiden YEL-vakuutusten työtulojen tarkistamiseen. Säännöksen sanamuodon perusteella jää kuitenkin epäselväksi, onko rajana tarkoitus käyttää mainituista vaihtoehdoista suurempaa vai pienempää. Säännöksen sisältö olisi syytä ilmaista pykälätekstissä yksiselitteisesti. Säännöksessä todetaan lisäksi, että rajasta voidaan

20.5.2022
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

FIVA/2022/389

poiketa yrittäjän suostumuksella, mutta sanamuodosta ei selviä, onko poikkeus mahdollinen rajan alittavien vai ylittävien työtulon muutosten vai molempien osalta. Myös tämän, yrittäjän suostumukseen perustuvan, poikkeuksen sisällön tulisi ilmetä säännöksen sanamuodosta.

3 Esityksen vaikutukset

Finanssivalvonta toteaa, että arvioitaessa esityksen vaikutuksia yrittäjien tulotasoon ja käyttäytymiseen tulisi huomioida, että YEL-maksu on kokonaan verovähennyskelpoinen.

Luonnoksessa ei ole arvioitu muutosten vaikutuksia Finanssivalvonnan toimintaan. Uudistuksessa työeläkeyhtiöille luodaan kokonaan uusia tehtäviä ja tarkempi sääntely asettaa uusia vaatimuksia myös valvonalle. Finanssivalvonnan arvion mukaan ehdotettujen muutosten riittävä valvonta edellyttäisi merkittävää resurssien lisäystä (arvio 1 htv/vuosi).

Finanssivalvonta vastaanottaa mm. työeläkeyhtiöiden menettelytapoihin liittyviä hallintokanteluita. Niihin liittyen Finanssivalvonta tuo esille myös yrittäjien eläketurvan osalta työeläkeyhtiöiden hallintolain 8 §:n mukaisen neuvontavelvollisuuden ja sen, että vakuutettujen oikeusturva varmistetaan riittävällä tiedottamisella ja yhtenäisillä toimintatavoilla erityisesti työtulojen tarkistamismenettelyyn liittyen.

Sähköisesti allekirjoitettu

FINANSSIVALVONTA

Kaisa Forsström
osastopäällikkö

Hanna Tossavainen
lakimies

Lisätietoja

lakimies Hanna Tossavainen, p. 09 183 5217